KVARMONATA, KULTURA KAJ MOVADA REVUO

La LAMPIRO

49-a jaro n-ro 122 2008

Dulingva alfabetumado per gvidata memlerno

La imperiestro de la portugala lingvo

La LAMPIRO

49-A JARO N-RO 122 2008

Oficiala Organo de EASP (Esperanto-Asocio de San-Paŭlo)

Kvarmonata, kultura kaj informa publikigaĵo, senpaga por membroj de EASP

ĈEFREDAKTORO:
Genildo Martins Coelho
genildomcoelho@uol.com.br
Tel. (11) 2791-6420

REVIZIANTOJ:
José Dias Pinto, Eurico Ribeiro

KOMPOSTADO KAJ GRAFIKARANĜO:
Joseo Tenorjo

REDAKCIO:
Rua Faustolo, 124
05041-000 - São Paulo - SP
Retpoŝto: lalampiro@easp.org.br

ABONU "LA LAMPIRO"-N!
Brazila abontarifo por 2008: R$ 25,00
Unuopa ekzemplero: R$ 10,00

La Redakcio ne respondecas pri la subskribitaj artikoloj

Enhavo

KAJERO "MOVIMENTO"

KOVRILFOTO:
Pastro António Vieira, artverko de Arnold van Westerhout (1651-1725)

Enkonduko

Karaj Legantoj

Ĉi tiŭ estas la tria kaj lasta numero de La Lampiro , kiu eniras vian hejmon ĉi-jare, alportante la mesaĝon de la sanpaŭla esperantistaro.

En ĝi vi trovos informojn pri la 3-a Kongreso de Esperanto de Ŝtato San-Paŭlo, krom la teksto de prelego de eminenta esperantisto ĉeestinta la kongreson.

Koncerne la restantajn legaĵojn, mi preferas, ke vi, traleginte ĉiujn, prijuĝu ilin. Via kritiko, artikoloj kaj poemoj estas ĉiam benvenaj por plibonigo de la revuo.

Ni dankas al ĉiuj kiuj helpis EASP dum la kuranta jaro nome: nia membraro, instruistoj, prelegintoj de kulturkunvenoj kaj de la kongreso, deĵorantoj en la sidejo, kunlaborantoj, reviziistoj kaj kompostisto de La Lampiro.

Specialan dankon al Lorena Esperanto-Klubo, kiu brile organizis la 3an Kongreson de Esperanto de Ŝtato San-Paŭlo.

Finante, ni deziras al vi FELIĈAN KRISTNASKON KAJ PROSPERAN NOVJARON.

La Redaktoro

KARA EASP-MEMBRO

Ne forgesu renovigi vian membrecon al EASP por 2009, same kiel al Brazila Esperanto-Ligo kaj Universala Esperanto-Asocio.

La esperanto-movado antaŭdankas vin pro via apogo.

Grava sciigo

Pro la jarfina libertempo, ne okazos deĵorado en la sidejo de EASP de la 22-a de decembro ĝis la 11-a de januaro.

Libereco! Libereco!

Stanislaw Ponte Preta
Tradukis: Aloísio Sartorato
Rio de Janeiro/RJ

Promenante nuda tra la apartamento, li jam estis ekĝuanta la liberecon dum longe sonĝatan. Li eniris la banĉambron kaj metis la manon en la bankuvon por senti la akvan temperaturon. Ĝi estis varmeta, karesa kiel tualetsapa ŝaŭmo en televida anonco. Li fermis la kranon kaj malrapide enakviĝis en la bankuvon, plilongigante la plezuron. La akvo, pro tiu leĝo de Arkimedo, kiun multaj pensas nomiĝi "Eŭreka", komencis elverŝiĝi kaj malsekigis la plankon. Al la infero! Ĉio plene malsekiĝu, ĉar li estis sola hejme kaj povus fari kion ajn li volas.

Dio mia! Mi, fraŭlo – de-no-ve!

Li ĝoje ridetis kaj longe rigardis la propran umbilikon.

Kie povus esti tiu ĝenulino nun? Bone...li ne bezonis tro cerbumi: eble en la patrina hejmo – tiu kretena oldulino. Laŭrinjo en la kvereloj okazintaj dum tiu sesjara geedziĝa periodo ĉiam ofte rifuĝis en la patrina hejmo..

Sed kien ŝi iris ne estis motivo por maltrankvilo. Ha!... ĉi tiu kverelo ja estis la definitiva. Finfine sola! La viro, kiam edziĝas, havas du ĝojajn momentojn: en la unua nokto post la geedziĝo, kiam li ĉe la edzino karese murmuras "finfine, solaj" kaj en la unua nokto post la eksedziĝo, kiam li malŝarĝite murmuras "finfine, sola!"

Opiniante tiun penson tre filozofia, li denove interesiĝis pri sia umbiliko — muta, konstanta kaj ĉea atestanto de la geedziĝa vivo.

Kiom da ĝeno, he, amiko! — li demandis al la umbiliko, parolante laŭte kaj timigita pro la sono de sia propra voĉo. Hej! Tiel ni! Parolante sola, oni povus pensi ke li freneziĝas. Nu neniu alia estas tie por tiel opinii pri li. Kaj se iu tie estus, tiu jam delonge estus parolinta. Kaj li subite memoris, ke li neniam restis tiomlonge en la banĉambro kiel nun, ĉar en la tempo de Laŭrinjo li jam estus aŭdinta ŝian voĉon el la koridoro por lin ĝeni:

— Ĉu vi volas loĝi en la banĉambro, stultulo?

Subite li komencis fari planojn. Laŭrinjo definitive foriris — tio ja estis nedubinda. Li ordigos la apartamenton laŭ sia maniero. Li dungos privatan serviston; li ĉiam opiniis tion treege eleganta. Iu, kiu zorgos pri liaj vestaĵoj, societaj programoj ktp... — same kiel en tiu filmo de Jack Lemmon, kie la privata servisto interesiĝas eĉ pri la privataj manĝaĵoj de la mastro.

La umbiliko estas ŝvelinta — kia honto! Li nuntempe tro manĝas... Sed en tiu ĝena vivo ĉe Laŭrinjo, ĉu valorus maldikiĝi? Li dungos tre altkvalitan privatan serviston, el tiaj, kiuj fieras labori por eleganta mastro kiel li. Unue li mendos novajn kompletojn, organizos drinkŝrankon en la verando plenan je novaĵoj por akcepti la amikojn. Netimemaj fraŭlinoj el la kuirejo kunportos la manĝaĵojn. Ĉu povus ekzisti io pli bona?

Li eliris el la banĉambro kaj imagis sin ĉirkaŭita per vivkolora lanuga bantuko, surmetita de la privata servisto. Li trairis la koridoron, malsekigante la tapiŝon -kompatinda tapiŝo — kaj eniris la dormoĉambron. La lito povos esti la sama, sed plibonigita, pliantikvigita... plej antikveska meblo. Forigante la vestoŝrankon de

(Daŭrigota sur paĝo 10)

Amo, stranga amo

Rinaldo Brandão
El la portugala tradukis: Neide e Barros Rêgo
neidebarrosrego@terra.com.br

Ŝi alvenis kapklinite, portante bukedon. Mi neniam ŝatis florojn, sed kun la tempo mi alkutimiĝis. Tempo faras ke ni alkutimiĝu al ĉio. Ŝi restis kelkajn momentojn stare, ankoraŭ kapklinite kaj enprofundiĝinta en silenton tiom densan, ke ĝi permesis vidi, tra ĝia nigra kurteno, ian timon, suspekteman timon, eble kulpan, pro io, kiun la parfumo de la floroj vane klopodis kaŝi. Ŝi fine sidiĝis, suspiris kaj levis la vizaĝon: ŝi havis la okulojn plenaj je larmoj, kiuj iom post iom ŝanĝis ŝian vizaĝon kun vojoj similaj al riveroj, nigraj riveroj kiuj glitis tra la fluejo arida, disa, serpentuma. Ŝiaj soifantaj lipoj atendis tiun inundon, kiu neniam venis; kiu ne sensoifigis tiun buŝon; kiu silentigis tempojn, sunojn, sentojn, vortojn enterigitaj vivantaj en neprodukteman grundon. Nenio naskiĝis, neniu susuro, nur silento. Ŝi prenis naztukon el la ĵaketa poŝo kaj sekigis siajn okulojn. Ŝi rigardis min ĉifoje tiel milde, ke mi opiniis ŝin pli bela ol tiam kiam ni disiĝis, antaŭ kvin jaroj.

Finfine, ŝi ridetis.

Ŝi donis al mi bonegajn informojn pri la geknaboj. Rakontis al mi ke Paŭleto jam frekventas sian prirevatan fakultaton de medicino kaj ke mia eta Lucinjo jam havis ĉion aranĝita por sia edziniĝo en la komenco de la jaro. Ŝi rakontis al mi pri multego da aferoj rilate al la geknaboj, sed mi ne povis bone aŭdi, ĉar ŝi parolis meze de larmoj, kiuj denove fontis el la okuloj de mia eterna amatino. Meze de kaŝitaj singultoj, ŝi konfesis ke ŝi sentis mian mankon kaj blasfemis kontraŭ la vivo premante inter la manoj la florojn, kiujn ŝi kunportis por mi Ŝi iom silentis kaj ploris kvazaŭ pro pento aŭ pro laco de tiu vivo vivata for de mi. Ŝi rakontis ke ŝi sentis sin treege sola. Paŭleto, nun en la universitato, pasigis malmulte da tempo hejme; Lucinjo edziniĝos en la komenco de la jaro. Ŝi ne tolerus solecon. Mi volis diri, ke mi ankaŭ sentis min tiel; estis maloftaj la vizitoj, kiujn mi ricevis: malmultaj amikoj, kelkaj familianoj, foje la infanoj, kaj ŝi, ĉiam ŝi. Ankaŭ mi estis tute sola. Sed mi diris nenion. Mi lasis ke ŝi ploru iomete... iom pli ol alifoje, sed, kiam ŝi rearanĝis sin, ŝi denove havis tiun unikan rideton, kiun neniu alia virino sukcesus montri. La blankan haŭton, la belegajn okulojn. Denove mia amatino, mia eterna kaj neforgesebla amatino. Ŝi rigardis min silente, kvazaŭ kompate. Mi volis riproĉi ŝin pro tio, sed ŝi estis pli rapida ol mia protesto kaj rekomencis paroli.

Ŝi demandis, ĉu mi memoras Markon. Kial mi ne memorus?

Li ĉiam vespermanĝis kun ni en semajnfinoj, la geknaboj adoris lin. Kompreneble, ke mi memoras lin. Li estis mia plej bona amiko, amiko de bilardo, de vesperfina biero en Leblon, laborkunulo...

Ili intencis amindumi.

Tie loĝis la kialo de tiu suspektinda kaj silenta konscienco-riproĉo, de tiu kapklinita kulpo, kiun la parfumo de la floroj provis kaŝi. Tie troviĝis la doloro de tiu plorado. Mi sentis ion, kiu ĝenis min, eble ĵaluzon, eble timon perdi ŝin porĉiame. Sed antaŭlonge ni disiĝis unu de la alia; ni ne plu suriras la saman vojon. Ni estas neeblaj unu por la alia. Ni jam estas disiĝintaj kiel frukto disiĝas de arbo kaj putras surgrunde.

(Daŭrigota sur paĝo 20)

Esperantoparolanto kaj etnolingvano

Geraldo Mattos*
Curitiba/PR
www.gmverda.com.br

Je la deksesa horo kaj tridek minutoj de la 10-a de Aŭgusto 2008, la fama kaj bonsukcesa TV-prezentisto Fausto Silva, eldiris kaj lingvostumblis en sia dimanĉa multhora programo:

Sempre é trempo, tempo...

Kaj mi profitas la okazon por insisti, ke traduko ne ĉiam devas transporti al alia lingvo la diraĵon de la unua, sed ĝian dirmanieron, eĉ se kun ioma sencoperdo. La supran mi verdigas malbone kaj bone:

Ĉiam estas trempo, tempo... [malbone: tradukita senco]

Nepre estas trempo, tempo... [bone: tradukita teksto]

La lingvoj havas kutimojn, kaj unu el ili estas la asimilo: jen parta, jen tuta identigo de unu silabo al alia, ebla en la sama vorto aŭ inter vortoj. Sed lingvoj estas virinoj, tiel belaj kiel ili, sed ankaŭ plurgustaj: apud la asimilo ekzistas la malasimilo, kiu malegaligas silabon de unu vorto pro alia antaŭa [perturbar > pertubar: perturbi]...

Supre, en la dua alineo, aperas progresiva [dekomenca] asimilo de la dua silabo de la vorto *sempre* al la unua silabo de la vorto *tempo* [sempre tempo > sempre trempo].

Unu tagon en la sesdekaj jaroj mi estis en la plena antaŭĉambro de la Sekretariejo pri Edukado de Paranao, kiam viro venis rekte al la funkciulino, kiu akceptis la vizitantojn, kaj diris al ŝi:

— Mi volas paroli al la Sekretario pri Edukado.

Demandite de ŝi, kiu li estas kaj kion li volas de ŝia dunginto, li aplombe diris, ke li estas ŝtata deputito, kaj aldonis emfaze [nun portugallingve]:

- Diga-lhe que eu quero *ponhar* meu filho no Colégio Estadual do Paraná. [Diru al li, ke mi volas *poni* mian infanon en la Ŝtatan Kolegion de Paranao.]

Fulma malvarmo trakuris la antaŭĉambron, kaj silente anoncis la malagrablan surprizon de la ĉeestantoj:

— Kiamaniere ŝtata deputito povas paroli tiel?

La popola brazila portugala lingvo faris tion saman, kion antaŭ ok jarcentoj faris la portugala popolo, tiam tirata de la infanoj, kiuj lasis nur 17 anomaliajn verbojn el la tiutempaj pli ol cento... La koncerna rimedo estas la analogio, kiu egalas al matematika inferenco [regulo pri tri: triregulo]:

Se el *eu sonho* [mi sonĝas] estas farata *sonhar* [sonĝi],

el eu *ponho* [mi metas] nepre estas farata *ponhar* [meti].

La analogio respondas en Esperanto pri la barbaraj participoj -*unta* kaj -*uta*, kies formojn eĉ lernolibroj prezentas. Nur de tio, ke mi estas participomaniulo, mi volas pruvi mian aserton per la sola senco de la estanta participo:

Lulanta patrino laciĝas [Patrino, kiu lulas, laciĝas / -anta = kiu -as].

Lulanta patrino laciĝis [Patrino, kiu lulis, laciĝis / -anta = kiu -is].

Lulanta patrino laciĝos [Patrino, kiu lulos,

laciĝos / -anta = kiu -os].

Lulanta patrino laciĝus [Patrino, kiu lulus, laciĝus / -anta = kiu -us].

Lulata bebo ripozas [Bebo, kiun ŝi lulas, ripozas / -ata = kiun ŝi -as].

Lulata bebo ripozis [Bebo, kiun ŝi lulis, ripozis / -ata = kiun ŝi -is].

Lulata bebo ripozos [Bebo, kiun ŝi lulos, ripozos / -ata = kiun ŝi -os].

Lulata bebo ripozus [Bebo, kiun ŝi lulus, ripozus / -ata = kiun ŝi -us].

La kvara kaj oka linioj kun subjektaj [aktivaj] kaj objektaj [pasivaj] participoj argumentas en mia favoro, ĉar ili estas nur adjektivoj, kaj kondutas kiel tiaj:

— Bela kaj riĉa, ŝi havus malfermitaj ĉiujn pordojn... [Se ŝi estus bela kaj riĉa, ŝi havus malfermitaj ĉiujn pordojn.]

Kaj min konsternas, ke ĝis nun la plejmulto egaligas la participojn al tiuj adjektivaj propozicioj kun la sekvo de monstraj missencoj... Kaj nun al la pravojo!...

La granda kontrasto estas tio, ke esperantoparolanto kaj etnolingvano bone mastras siajn lingvojn, sed ilia kono venas de diferencaj metodoj: dum la absoluta plejmulto de la verduloj lernas Esperanton kiel duan lingvon, la absoluta plejmulto de etnolingvanoj lernas siajn lingvojn per la universala maniero aŭdi, vidi kaj malkovri la sencon.

La etnolingva lernado estas natura fenomeno, kiu trairas ĉi tiujn sinsekvajn procedurojn:

1 Asociado, en kiu homoj kaj bestoj interligas aŭdaĵon kaj vidaĵon, kiujn ili parkeras: *prenu la pilkon*.

2 Komparado, en kiu infanoj kaj adoltoj interligas egalajn partojn de diferencaj aŭdaĵoj kaj vidaĵoj kaj venas al tekstoanalizo: *prenu la pilkon / prenu la pupon.*

3 Ampleksado, en kiu infanoj kaj adoltoj asocias kaj komparas por nuligi la diferencojn inter nesinonimoj: *prenu la ludilon* [prenu la pilkon / prenu la pupon].

Tiaj proceduroj validas por infanoj en etnolingva familio kaj por homo mergita en alilingva medio. Ili ne pensas pri la gramatiko de siaj lingvoj, ordinare misfarita, ĉar ĉiu el ili lernas per malkovro, ne per akcepto: ili do neniam eraras, sed evidente povas trompiĝi pro cerba kurtcirkvito. Diference la esperantoparolantoj estas instruataj kaj akceptas tion, kion ili ricevas, sed la tuta instruo estas bazata sur gramatiko, kiu ne spegulas la ĝustan esencon de la lingvo. Kiam ni ne malkovras, sed akceptas ion pretan, ne ĉiam la instruo fariĝas lerno, kaj neniam perfekte asimilita, kaj plej ofte tia stato favoras la intervenon de la unua lingvo de la lernanto. Tio validas eĉ por niaj denaskuloj, ĉar ili ordinare lernis la lingvon de nedenaskaj gepatroj. Tia instruo klarigas la abundajn erarojn de la participoj, kiujn la Fundamenta Gramatiko kaj poste ĉiuj lernolibroj prezentas kiel verboformojn, kiuj ili tute ne estas. Ĝi tamen avertas nin kontraŭ la ambigueco de la etnolingvoj en la fino de la 6-a regulo:

Ex.: ŝi estas amata de ĉiuj – elle est aimée de tous (part. prés.: la chose se fait).

La pordo estas fermita — la porte est fermée (part. pas.: la chose a été faite).

Estas evidenta la dusenceco de la hindeŭropaj participoj:

aim**ée**: am**ata**.

ferm**ée**: ferm**ita**.

Estas **tratempaj** verboj [ami, akompani, bedaŭri], uzataj nur kun la estantaj participoj -*anta* kaj -*ata* [la estintaj ĉiam indikus la ĉeson de la stato], kaj **transtempaj** verboj [akiri, bindi, fermi], plej ofte uzataj kun la estintaj participoj -*inta* kaj -*ita* [la estantaj ĉiam indikus la disvolvon de la ago].

Ilin ni facile distingas per tio, ke la tratempaj indikas staton, kies fino kaj interrompo havigas la saman rezulton, dum la transtempaj indikas

(Daŭrigota sur p. 8)

La viro kaj la virino

Victor Hugo
Tradukis: Osvaldo Pires de Holanda
São Paulo/SP

La viro estas la plej elstara inter la kreitaĵoj; la virino la plej sublima idealo; Dio distinis al la viro tronon, al virino altaron. Trono ekzaltas, altaro sanktigas.

La viro estas genio; la virino estas anĝelo. La genio estas nemezurebla; la anĝelo nedifinebla.

La aspiro de la viro estas superega gloro; la virina aspiro estas ekstrema virto; la gloro simbolas grandecon; la virto la diecon; la viro havas la superregadon; la virino la preferon; la superregado signifas forton; la prefero reprezentas la rajton.

La viro estas forta per la prudento. La virino nevenkebla per la larmoj, la prudento konvinkas, sed la larmoj kortuŝas.

La viro estas kapabla je ĉiuj heroecoj; la virino je ĉiuj martirigoj. La heroeco nobligas; la martirigo sanktigas.

La viro estas la kodo; la virino Evangelio. La kodo korektas; la Evangelio perfektigas.

La viro estas templo; la virino tabernaklo. Antaŭ la templo ni demetas la ĉapelon; antaŭ la tabernaklo ni genufleksas.

La viro pensas, la virino revas. Pensi estas havi larvon en la cerbo; revi glorkronon sur la frunto.

La viro estas oceano; la virino lago.

La oceano enhavas la perlon kiu ornamas; la lago la poezio kiu ekblindigas.

La viro estas aglo kiu flugas; la virino najtingalo kiu kantas. Flugi estas konkeri la spacon; kanti estas konkeri la animon.

La viro estas lumilo, nomata konscienco; la virino stelo, kiu signifas la esperon. La lumigilo gvidas, la stelo savas.

Finfine, la viro estas kie finiĝas la Tero; la virino kie komenciĝas la ĉielo.

Esperantoparolanto kaj etnolingvano *(daŭrigo de la paĝo 7)*

agon, kies fino kaj interrompo produktas malsamajn rezultojn, ĉar la fino transformas la agon en staton, dum la interrompo redonas la staton, kiu ekzistis antaŭ la komenco de la respektiva ago.

Mi konkludas, ke la distingo inter etnolingvanoj kaj esperantoparolantoj estas vere drasta:

Etnolingvano sin gvidas per la kutimo, kiun lingvistoj nomas normo: la lerno estas malkovro, kiu estas meminiciato.

Esperantoparolanto sin gvidas per libroj kaj instruistoj: la lerno estas akcepto, kiu lasas la akceptinton ŝuldanta kaj dependanta.

*Doktoro pri Portugala Lingvo kaj Membro de la Akademio de Esperanto ekde 1970

Rua Rio Jutai, 306 Atuba
BR 82840-420 Curitiba PR
55 41 3367 9706 fonofaksilo
geraldomattos@netpar.com.br

La imperiestro de la portugala lingvo

Paulo Sérgio Viana
Lorena/SP

Malofte okazas, ke verkisto estas entuziasme rememorata cent jarojn post sia morto. Ĉi-jare, en Brazilo, oni rememoras, per multaj artikoloj, ekspozicioj kaj omaĝoj, centjariĝon de la forpaso de nia plej alta beletristo – Machado de Assis. Je kurioza koincido, oni samjare celebras la centjariĝon de naskiĝo de nia alia grandegulo: João Guimarães Rosa. Temas do pri grava jaro por la historio de nia literaturo.

Sed kiam verkisto estas entuziasme rememorata kvarcent jarojn post sia morto, kun miro kaj admiro flanke de ĉiuj seriozaj amantoj de nia kara portugala lingvo – tiam ni staras antaŭ vere eksterordinara fenomeno. Mi tamen supozas, ke nia omaĝado al tia geniulo ne atingas la meritatan grandiozecon: temas pri la tiel nomata "Imperiestro de la Portugala Lingvo", Pastro Antonio Vieira.

Liaj vivo kaj verkaro estas ĉiuflanke mirindaj. Pastro Vieira naskiĝis en Lisbono, Portugalujo, en 1608, kaj famiĝis siatempe kiel eminenta oratoro, reĝa konsilanto, religia sincera misiisto kaj ĉefe kiel pinta stilisto. Li mortis en ŝtato Bahia, en Brazilo, en 1697. Li estis tre inteligenta knabo kaj ankoraŭ tre juna li novicis kiel jezuito kaj tuj veturis Brazilon por evangeliigado de indianoj kaj negroj. En nia lando li lernis la tupian-gvaranian lingvon kaj la kimbundan, de afrikaj sklavoj. Li eminente posedis la latinan, kaj oni komisiis al li la redaktadon de oficialaj registaraj dokumentoj. Li instruis retorikon, studis Teologion kaj Filozofion. Dum sia agado ĉe indianoj, li elvolvis profundajn ideojn pri sociaj problemoj. En Eŭropo li ravis intelektulajn aŭskultantarojn per sia brila oratorarto. Li kontraŭbatalis la persekutadon de judoj kaj la kruelaĵojn de Inkvizicio. Kiel diplomato, li intense defendis la interesojn de sia patrolando en Italio, Nederlando kaj Francio. Kiel misiisto, li defendis la indianojn kaj negrojn kontraŭ la ekspluatado de blankuloj. Pro siaj avangardaj politikaj, sociaj kaj religiaj ideoj, li estis mem arestita de Inkvizicio, en Portugalujo, kaj multe suferis pro tio. Oni krude atakis lin per kalumnioj kaj intrigoj, tiel ke li definitive revenis Brazilon, kie li pasigis la lastajn jarojn de sia vivo.

Plej famaj kaj nepre legindaj verkoj de Vieira estas la predikoj. Ne nur pro la enhavo de liaj religiaj ideoj, absolute viglaj kaj pensinstigaj, sed ĉefe pro la stilo eleganta, flua, detale baroka kaj kolorplena, propra por oratorado. Tamen, ne nur religiajn tekstojn li produktis, sed ankaŭ eseojn kaj vastan korespondadon. Celebre al la grandega verkisto, ĵus publikiĝis en Brazilo volumo de liaj leteroj, kiuj formas riĉan bildon pri la historia epoko. Multaj modernaj aŭtoroj konfesas, ke ili sin lasis influi de la unika stilo de Pastro Vieira – interalie la Nobelpremiito José Saramago, kiu cetere konfesas sin ateisto!

Por stimuli nian Esperantistan portugallingvan leganton nepre viziti la belegajn tekstojn de Pastro Vieira, ni riskas prezenti kelkajn el liaj plej konataj paragrafoj en Esperanta vesto:

El la fama "Prediko de Sankta Antono":

"Vi estas la salo de la tero, diris Kristo, nia Sinjoro, kiam li parolis al predikantoj: kaj li nomas ilin salo de la tero, ĉar li volas, ke ili faru sur la tero tion, kion faras la salo. La rezulto de salo estas eviti korupton; sed kiam la tero troviĝas tiel koruptita kiel nia, kaj tamen staras sur ĝi tiom da homoj kun ofico de salo, tiam kiu estas, aŭ kiu povas esti la kaŭzo

(Daŭras sekvapaĝe)

de tia korupteco? Aŭ tio estas, ke la salo ne saligas, aŭ ke la tero ne akceptas saliĝon. Aŭ tio estas, ke la salo ne saligas, kaj la predikantoj ne predikas la veran doktrinon; aŭ, ke la tero ne akceptas saliĝon, kaj la aŭskultantoj, eĉ se vera estas la doktrino al ili donata, ne emas ĝin akcepti. Aŭ tio estas, ke la salo ne saligas, kaj la predikantoj diras unu aferon kaj faras alian; aŭ tio estas, ke la tero ne akceptas saliĝon, kaj la aŭskultantoj preferas imiti tion, kion ili faras, anstataŭ fari tion, kion ili diras. Aŭ tio estas, ke la salo ne saligas, kaj la predikantoj predikas per si mem, kaj ne per Kristo; aŭ tio estas, ke la tero ne akceptas saliĝon, kaj la aŭskultantoj, anstataŭ servi Kriston, servas siajn apetitojn. Ĉu ne vere, entute? Bedaŭrinde!"

El la same fama "Prediko de la Sesdeka", en 1655:

"Ecce exiit qui seminat, seminare. Kristo diras, ke "evangeliisto eliris por semi" la dian vorton. Ĉi tiu teksto ja aspektas kiel el la Diaj libroj. Ĝi ne nur aludas semadon, sed ankaŭ mencias eliron: Exiit, ĉar kiam venos la tago de rikoltado, oni mezuros la semadon kaj oni kalkulos la paŝojn. La Mondo, al vi, kiuj plugas en ĝi, ne redonas tion, kion vi elspezas, nek pagas al vi por via irado. Ne tiel agas Dio. Al tiu, kiu plugas kun Dio, eĉ elirado estas semado, ĉar ankaŭ de paŝado li rikoltas frukton. Inter semantoj de Evangelio, ekzistas unuj, kiuj eliras por semi, ekzistas aliaj, kiuj semas sen eliro. Kiuj eliras por semi estas tiuj, kiuj iras predikadi en Hindujo, Ĉinujo, Japanujo; kiuj semas sen eliro, tiuj kontentiĝas je predikado en la Patrolando. Ĉiuj pravas, sed ĉio havas sian valoron. Al tiuj, kiuj semas hejme, oni pagos por ilia semado; al tiuj, kiuj tiel malproksimen iras por semado, oni mezuros ilian semadon kaj oni kalkulos iliajn paŝojn. Ha! Tago de Juĝado! Ha! Predikantoj! Vi, kiuj restas ĉi tie, disponos je pli da palacoj; tiuj, kiuj iras for, je pli da paŝoj: Exiit seminare."

Post kvarcent jaroj, estas oportune (re)legi la eminentajn tekstojn de la genia Vieira. Ili ja ankoraŭ sonas ege aktualaj!

Libereco! Libereco! *(Daŭrigo p. 4)*

Laŭrinjo, li povos meti tien beletan skribotablon kun diversaj viraj objektoj: pipo, binoklo ktp.

Li finsekiĝis kaj ĵetis la bantukon sur la liton. Pro kondiĉita reflekso li jam estis prenonta la tualettukon por ĝin pendigi, kiel li ĉiam faris, sed haltigis sin: li devos alkutimiĝi esti priservata. Baldaŭ li havos servistojn por fari la ĝenajn aferojn, kiujn li estis devigata fari en la tempo de Laŭrinjo.

Ĉi-nokte li ne vespermanĝos hejme: li iros al iu eleganta restoracio. Eble poste li iros al kelkaj noktaj kluboj, flirtos kun iu ajn riĉulino. Ne nur flirti, sed eble inviti ŝin al sia apartamento por... — ĉar kompreneble li ja devos komenci novan vivon. La vivo, kiun li meritas.

Ridetante, li marŝis ĝis la vizitĉambro kaj, fajfante "These Foolish Things", li estis preparanta drinkaĵon, kiam subite la pordosonorilo eksonis — akresona, malsimpatia sonorilo, kiun li nepre ŝanĝos per alia pli belsona, kiu faros "bim bom", li pensis.

Li finpreparis la drinkaĵon kaj fermis la kristalan botelon. La sonorilo denove eksonis. Li marŝis trankvile al la pordo por kontroli kiu eksonigis. Ploreme, humile, milde jen Laŭrinjo, kiu demandas al li:

— Ĉu mi povas eniri, karulo?

Bone... "kiu naskiĝis ĉevalo nepre mortos paŝtiĝante".

— Eniru tuj!

Kaj li pensis: almenaŭ provizore dum la venontaj dudek kvar horoj ŝi ne estos tiom ĝena!

Movimento
CADERNO COM O PANORAMA DO PROGRESSO DO ESPERANTO
ANO 6 – Nº 19 – 2008

3º Congresso de Esperanto do Estado de São Paulo

Cerca de 100 pessoas, de várias cidades e estados brasileiros, participaram do 3º Congresso Paulista de Esperanto que ocorreu em Lorena entre os dias 10 e 12 de outubro 2008. O Tema principal do congresso "Ano Internacional das Línguas" foi apresentado na abertura solene, pelo Presidente da Liga Brasileira de Esperanto, Prof. José Passini, e discutido publicamente no último dia do congresso. O evento foi organizado pela Associação Paulista de Esperanto em parceria com o Clube de Esperanto de Lorena, que recebeu valioso apoio cultural e estrutural da Casa de Cultura de Lorena e da Diocese local. Ao todo foram apresentadas 13 palestras de alto nível sobre variados temas. Como parte da programação ocorreram também duas sessões de introdução ao estudo do idioma Esperanto e duas demonstrações sobre o uso da tradicional máquina de calcular chinesa, popularmente conhecida como ábaco. Além das apresentações artísticas - declamação, piano, violino, violões clássico e popular - a cultura esteve presente no serviço de venda de livros, inclusive com dois lançamentos: um livro para crianças e uma antologia de contos de Machado de Assis. Após visitar o monumento em homenagem ao criador do Esperanto, em uma praça próxima, os congressistas foram a um restaurante, onde aconteceu o almoço fraternal de despedida. O próximo Congresso Paulista de Esperanto acontecerá em São Carlos, em data a ser divulgada.

Fotoj: Frncisco Wechsler

Por que razão nem todos gostam que o esperanto seja a única língua de trabalho da UE?

"Um quinta da população está sempre contra tudo." — Robert Kennedy

Há muitos políticos da UE que se opõem ao uso do Esperanto. Suponho que o vêem como uma ameaça à vida bem paga que levam. Decidir que o Esperanto venha a ser a língua de trabalho da União, implicaria que eles teriam de o aprender, e para tal falta-lhes tempo ou vontade. Porque se não aprenderem a língua arriscam-se a ser substituídos por outros concidadãos. Estou em crer que a proposta de adotar o Esperanto nunca virá a conseguir a votação de uma maioria no Parlamento Europeu. A proposta tem de ser feita no Conselho Europeu ou no Conselho de Ministros, ou em ambos, isto como exigência da parte de vários países já membros e de outros futuros.

Um outro grupo que se opõe ao Esperanto é formado por alguns intérpretes, tradutores, professores de línguas, e outros que investiram vários anos das suas vidas na aprendizagem de uma língua a ponto de poderem viver desse conhecimento. Muitos lingüistas (embora longe de serem todos) vêem no Esperanto uma ameaça, ameaça de desemprego ou de passar a ganhar muito menos. Quero sublinhar que, para pessoas com bons conhecimentos de idiomas, aprender Esperanto é rápido, e a necessidade de professores da língua será muito grande. Durante um período de vários anos de transição serão necessários intérpretes e tradutores que saibam Esperanto. Além de que a necessidade de professores e tradutores irá continuar.

Há muitos professores e outras pessoas ligadas ao ensino de línguas que são partidárias do Esperanto.

São os peritos que sabem melhor?

Mas quem trabalha como tradutor, intérprete e professor, são os que podem pronunciar-se sobre línguas. Não devemos então dar-lhes ouvidos? Melhor do que quaisquer outros, não saberão eles ver as vantagens de na UE e na ONU usarem um idioma internacional como o Esperanto?

Os números são internacionais

Bem, devia ser assim, mas a experiência diz-nos que, com freqüência, são justamente os peritos que mais tenazmente se opõem a mudanças que possam afetá-los. Os exemplos são inúmeros. Um deles é o sistema numérico de hoje, 0, 1, 2, 3, 4 … isto é, o sistema decimal que foi criado na Índia há 1700 anos. Quando ele, por intermédio dos árabes, chegou à Europa Medieval, que reação causou? Os matemáticos da época receberam-no, gratos, de braços abertos? De modo algum. Quando naquele tempo, na Europa, se faziam cálculos, era por meio de operações complicadas com a tábua de números, e para saber multiplicar era preciso ter formação universitária. A oposição contra o novo sistema decimal durou bastante e foi forte, isto porque a arte de calcular era pertença de uma pequena elite, e a idéia de que o povo tivesse acesso a esta nobre arte foi vista como uma verdadeira ameaça. Todos nós sabemos quem ganhou. Esta vitória não foi apenas uma vitória para a matemática. Foi ainda, com o decorrer do tempo, uma vitória para a democracia e a igualdade. Até agora, os números são o único idioma internacional que temos. Pode-se ler mais sobre isto na

obra de George Ifrah "The Universal History of Numbers: From Prehistory to the Invention of the Computer".

Entre os esperantistas existe uma minoria que se opõe a que o idioma seja o idioma comum de trabalho da UE e da ONU. Quer essa gente que o Esperanto passe a ser a língua secreta de um grupinho eleito?

Com receio de tudo o que seja novo

Ainda temos outro grupo: aquelas pessoas que sentem medo de tudo o que é novo e estrangeiro. Mas de um modo geral estou convencido de que, tão depressa reconheçam as vantagens, elas aceitarão o Esperanto. Isto porque o Esperanto será uma proteção para todas as línguas nacionais, inclusive o inglês. É justo defender o seu próprio idioma, a sua cultura, mas isso não impede que se compreenda que os outros queiram fazer o mesmo. Todos nós temos uma História a preservar e honrar.

Há muita gente que se sente segura no seu cantinho do mundo, segura atrás de barreiras de línguas. Talvez sintam medo de que os seus países se encham de refugiados e imigrantes. Mas isto são duas questões distintas. Quer se escolha Esperanto ou não, a política de um país quanto a refugiados e imigração, é decidida por quem está no poder, não pelos próprios refugiados. Num mundo onde muita gente sabe Esperanto, muitas das causas do problema mundial de refugiados acabarão por diminuir ou desaparecer.

A troca de ideias é favorecida

Empresas de exportação do mundo anglo-saxónico têm vantagens na concorrência devido à posição dominante do inglês. Muitas delas farão tudo para impedirem o Esperanto. Isto não é sensato, sobretudo dá prova de vistas curtas, porque a longo prazo o Esperanto fomentará o comércio mundial, bem como a troca de idéias entre países. Todos nós ganharemos com isso. Pobres e ricos. A economia mundial não é como um bolo que fica reduzido para alguns se alguém tirar uma fatia maior. Todos podem ter fatias maiores.

Em alguns países totalitários o Esperanto será, em vão, reprimido, porque com uma língua comum, internacional e de fácil aprendizagem, é muito mais difícil a um governo enganar o povo, coisa que agora podem fazer porque há barreiras de línguas.

Graças a esse novo idioma internacional, espalhar-se-ão pelo mundo e, no futuro, torná-lo-ão mais seguro e com menos sofrimento, os seguintes princípios: o respeito devido ao homem mais insignificante, liberdade de expressão, democracia, os direitos evidentes da mulher, liberdade econômica, a destrutividade da corrupção, e ainda o teor da Declaração dos Direitos do Homem, estabelecida pela ONU.

Através do Esperanto toda a gente poderá estar a par dos conhecimentos do homem, dos debates econômicos e políticos do mundo. Quanto mais bem informado está um indivíduo, menor é o risco de que ele se torne um fanático. Nenhum regime conseguirá impedir que uns quantos cidadãos, desejosos de aprender, estudem eles próprios o Esperanto, talvez até ouvindo cursos radiofônicos de outros países, ou ainda por meio de gramáticas passadas como contrabando, tão fácil de aprender é esta língua. Conhecer línguas abre caminho para a democracia. Na história

(Continua na página 5)

O Esperanto é adequado para a expressão jurídica

Claude Piron (1931 - 2008)

Segundo a União Européia o principal defeito do esperanto é a sua imprecisão. Pelo menos assim parece, segundo o novo sítio-nete das línguas da UE, que constata que «palavras sem ligação à história ou à cultura viva não são suficientemente precisas para fins jurídicos”. Pela sua própria experiência, Claude Piron - que trabalhou como tradutor nas Nações Unidas - é de opinião que o esperanto é melhor meio de veiculação de assuntos jurídicos do que as atuais línguas nacionais - mas que de fato serão necessárias algumas décadas para que a tradição se complete e se afirme.

Será o esperanto suficientemente preciso para fins jurídicos? Em minha opinião sim, tanto quanto outras línguas. Eu, de vez em quando traduzi ou controlei traduções em esperanto de textos jurídicos (por exemplo, há alguns anos, um projeto de lei belga sobre um imposto especial, algo semelhante à taxa Tobin) (1) e nunca me deparei com qualquer falha básica ou essencial da língua. Podem faltar termos, mas eles são facilmente criáveis quando há uma definição adequada. Se a União Européia ou as Nações Unidas optarem pelo esperanto, um banco de termos rapidamente será criado, se desenvolverá, e funcionará perfeitamente. A longo prazo, portanto, o esperanto serve perfeitamente como língua jurídica. O esperanto tem muitos traços linguísticos do latim que o tornam tão adequado aos assuntos jurídicos, como aquele o foi no seu tempo.

Participei na tradução para esperanto da Carta das Nações Unidas e de outros documentos básicos, como a Convenção para os Direitos da Criança. Houve problemas de tradução, mas não mais, provavelmente menos, do que em muitas outras línguas. Geralmente a tradução para esperanto levanta menos problemas sérios do que a tradução para francês, porque a sintaxe do esperanto é mais flexível e o sistema de formação de palavras ajuda, com freqüência, a resolver o problema de forma elegante, quando a língua francesa apenas o pode rodear pelo recurso à multiplicação de palavras.

As diversas tradições jurídicas diferem muito umas das outras, e é freqüente não ser possível exprimir, numa língua definida, conceitos jurídicos que se desenvolveram noutra tradição jurídica. Quando estive na ONU, trabalhei com um jurista chinês nalguns textos e posso garantir que o esperanto é mais adequado para o direito ocidental do que o chinês, que é língua oficial em muitas organizações. Não me recordo agora que tipo de problemas levantava o direito chinês. Talvez em relação a ele, o esperanto fosse menos adequado.

As diferenças entre o direito anglo-saxão e o romano são enormes, e para o tradutor, principalmente quando trabalhei na ONU, isso tornava-se verdadeiramente incomodativo. Estas diferenças complicam o trabalho, tanto mais quanto a língua inglesa tende a evocar, e a francesa a definir. Por isso, freqüentemente, em textos jurídicos de língua inglesa, o conceito em vez de estar definido está identificado por uma série de palavras, algumas das quais sinônimos perfeitos. O que se segue não é um exemplo verdadeiro, mas com freqüência parece-me que a língua jurídica inglesa funciona deste modo. Em vez de dizer “Quem quer que tenha comprado as

mencionadas mercadorias", o texto diz: "Any person having bought, purchased, acquired, procured or received against payment the goods, merchandises, wares or articles mentioned therein..." (Perdoem-me se exagero, mas, bem...).

A língua inglesa é muitíssimo imprecisa. Os falantes de língua inglesa não se apercebem disso porque interpretam imediatamente duma certa maneira, sem terem consciência de que pode haver outras interpretações. Uma vez observei que, numa assembléia duma organização sobre aviação civil internacional, alguns participantes não percebiam bem o significado do nome da organização, na qual eles representavam os seus respectivos estados. Portanto, compreendiam mal a competência jurídica da organização. Por causa da imprecisão do título em inglês "International Civil Aviation Organization", interpretavam esse título como "organização internacional da aviação civil", em vez de "organização da aviação civil internacional". A diferença é importante porque define a competência da instituição. De fato, consultados os estatutos e o nome noutras línguas, vê-se que a organização apenas controla as "ligações internacionais da aviação civil" (em esperanto "internaciaj civil-aviadaj ligoj") e não é, de modo nenhum, uma organização internacional competente sobre todos os assuntos relacionados com a aviação civil, incluindo os vôos domésticos. É muito mais fácil evitar tal dubieza em esperanto do que em inglês.

Em minha opinião, o esperanto exprime bem melhor os assuntos jurídicos do que as línguas atuais, mas serão necessárias algumas décadas para que a tradição se complete e se afirme.

---

1. Trata-se da "Proposta de lei que visa cobrar imposto sobre o intercâmbio de divisas, notas e moedas" apresentada em 12 de Março de 2002 (documento DOC 1685/001).

Fonte: http://claudepiron.free.fr/articlesenportugais/juridica.htm

Por que razão nem todos gostam que o esperanto seja a única língua de trabalho da UE?

(Continua da página 3)

da humanidade não há memória de duas democracias terem estado em guerra uma com a outra.

Por que razão, em 1937, tanto Stalin como Hitler proibiram o Esperanto? Terão eles sentido medo?

(The apostles of hatred and dictatorship, they who shun the free debate, they who want the people to uncritical accept their preaching, they are against Esperanto.)

Um adversário evidente e perigoso do Esperanto são os sindicatos internacionais do crime. Ver atrás a rubrica: Um idioma, uma questão de segurança.

Interlingua

Há quem seja contra o Esperanto porque acha que existe um idioma internacional ainda melhor. Uns preferem a interlingua, outros o volapük, outros o novial, ainda outros o occidental ou a Ling, há quem dê preferência ao latim, para não mencionar aqueles que acham que o inglês sozinho, ou o alemão, o francês, o espanhol, seriam os idiomas mais apropriados.

Claro que são os responsáveis da UE que, imparcialmente, devem estudar as diversas alternativas.

Fonte:
http://www.2-2.se/pt/23.htmlnte

Uma nova política lingüística: problemas e solução.

Autor: Erick Fiszuk

O mundo está sendo surpreendido pela nova política lingüística da União Européia, segundo a qual seus habitantes serão estimulados a aprender mais de dois idiomas além de suas línguas maternas para se comunicar com o máximo possível de seus "conterrâneos". Seu pretexto é que o falante poderá conhecer mais culturas minoritárias, que serão preservadas, e que isso seria uma alternativa à adoção de apenas um idioma natural ou, pasmem, de um idioma artificial criado especialmente para esse fim. Desta forma, nenhum europeu ficaria excluído lingüisticamente da política do continente, podendo ser ouvido em seu próprio idioma.

O que quero frisar aqui não é o enorme custo que essa política teria se aplicada, sobre o que já se falou muito, possuindo até uma defesa por parte da União Européia, segundo a qual ela custará apenas cerca de 2 euros anuais por habitante: forma elegante de mascarar um enorme desperdício de dinheiro. Meu objetivo vai mais além e mentaliza a seguinte situação: e se a União Européia tornar-se a próxima superpotência, após um suposto colapso dos Estados Unidos, o que pode não ser impossível neste século? Qual será a nova política lingüística a ser imposta ao mundo?

Durante o domínio de um só país, é fácil dizer que todas as pessoas são obrigadas a aprender o idioma desse país; obrigadas, e não estimuladas, pois a vida praticamente se torna impossível sem um conhecimento mínimo desse idioma, que impregna a mídia, a cultura, o mercado de trabalho etc. de todos os países desenvolvidos ou em desenvolvimento. O inglês teve duas chances de ser a língua internacional: nas supremacias britânica e americana. Quem estuda bem os problemas lingüísticos ou convive com idiomas durante boa parte do tempo sabe do prejuízo cultural de tal situação ao mundo e conhece as injustiças contra quem não domina o falar desses países. Porém, a Europa não é uma terra de uma, mas de várias línguas (ao menos teoricamente). E a situação com certeza se complicará quando o bloco se projetar mundialmente: qual idioma escolher para falar com os "gigantes"?

A própria União Européia não está equilibrada no referido quesito, pois ela ainda não possui instrumentos que a façam entender todos os idiomas de seu território, quanto mais do mundo inteiro. Se a política poliglota for aplicada a todos os terráqueos, o caos estará formado. Três fatores nos mostram que é muito mais difícil a uma pessoa de um país não-europeu se aplicar a essa política e esta é mais complexa ainda do que a atual imposição lingüística. Primeiro, o próprio fato de uma pessoa aprender vários idiomas toma muito mais tempo e energia do que o

aprendizado de apenas um ou dois. Segundo, muitos idiomas são complicadíssimos a outras pessoas do mundo, como o grego, que usa outro alfabeto (sim, vários deles pelo mundo, como o árabe e o hindi, também não usam o nosso, mas seus falantes já estão mais familiarizados a ele e teriam mais trabalho para memorizar um novo), ou as línguas eslavas, de gramáticas muito difíceis e características muito peculiares, aos quais o não-europeu levaria muito tempo para se adaptar. Terceiro, muitos desses idiomas são pouco difundidos pelo mundo, possuindo poucas escolas fora da Europa, de modo que seria muito caro aprendê-los, ainda mais em conjunto. É claro que a Internet facilita as coisas, mas viagens, livros de leitura etc., que ajudariam no seu domínio pleno, pedem dinheiro, de modo que o ensino à distância só ajudaria em parte. E quarto, analisando os fatores citados, seria muito difícil que tal política fosse implementada em um planeta onde a maioria dos países são pobres e boa parte de sua população ou é analfabeta, ou não domina a forma culta de sua própria língua, provavelmente pela ineficácia dos sistemas de ensino de seus países.

Comunicar-se com a União Européia ficaria mais fácil para habitantes de países que já falam um de seus idiomas, como um angolano, um sul-africano, um panamenho ou um haitiano. Porém, seria muito complexo a alguém que não fala nenhum deles, pois além de ter a necessidade de saber idiomas que não correspondem à sua realidade (muitos coreanos preferem o chinês ou o japonês ao inglês), deverá escolher apenas um deles para expressar suas idéias, o que implica em favorecer apenas uma cultura ou país em detrimento dos demais. Obviamente se a pessoa falar vários idiomas ela poderá se comunicar com muito mais europeus, mas a escolha seria crucial na hora de enviar um documento aos escritórios centrais da União Européia ou até mesmo no momento de um possível discurso no Parlamento Europeu. Se o indivíduo fala um desses idiomas como segunda língua, ele optará por usá-lo por maior praticidade, e provavelmente ele é o inglês, o francês ou o espanhol. E assim, essas três categorias de pessoas ajudarão a formar uma oligarquia de apenas alguns idiomas dominantes no mundo, o que não cumprirá a profecia da União Européia de democratizar o uso de idiomas menos falados, como o polonês, húngaro, o sueco e o finlandês, nem de evitar a morte ou o esquecimento de idiomas minoritários, como o catalão, o gaélico e o feroês, pois as pessoas de fora da Europa não se importarão em aprendê-los e, por isso, eles também não terão utilidade aos europeus.

Adotar um idioma planejado especialmente para o fim de ser uma língua-ponte dentro da União Européia ou mesmo em todo o mundo tem várias vantagens, e o esperanto é o melhor candidato. O tempo, o custo e as energias gastos para seu aprendizado são baixos, o que pode ser comprovado até para um asiático, pois muitos chineses, coreanos e japoneses estão optando por aprender também o esperanto: o tempo é curto porque sua gramática é simples e rapidamente memoriável, o custo diminui justamente por causa do tempo e dos baixos preços a que são vendidos esses materiais, e as energias são menores porque se gasta menos dinheiro e força mental. A suposta "inadequação de palavras artificiais para fins práticos, em especial jurídicos", pregada pela União Européia, é uma mentira, pois o esperanto é um idioma usado em livros

(inúmeras riquezas da literatura mundial já foram traduzidas), poemas, rádios, periódicos, congressos, conversas diárias e até mesmo entre casais que resolvem ensinar o esperanto a seus filhos como seu primeiro idioma; um idioma despreparado não poderia cumprir tantas funções. E mais: um idioma neutro não pertence a ninguém nem a cultura alguma, e por isso não favorece ninguém em especial, nem cultural, nem monetariamente; o próprio Zamenhof, criador do esperanto, absteve-se de todos os direitos autorais e lideranças sobre sua criação.

Provavelmente já aprendemos muitas lições com o domínio unilíngüe e estaremos mais preparados para uma provável supremacia chinesa ou japonesa na política e na economia, o que poderá fazer a maioria aderir a um idioma planejado, principalmente devido à dificuldade que seus idiomas apresentam aos ocidentais e a outros povos da Ásia. Mas talvez a nova política lingüística seja realmente implementada antes que conheçamos a verdade, pois parece que contra cada problema novo que surge, seja no âmbito ecológico, cultural ou social, nunca nos prevenimos antes que ele se torne realidade.

Fonte:
http://fiszuk.sites.uol.com.br/linguistica.htm

Banquete marca as comemorações de 102 anos de clube esperantista

Cerca de 30 pessoas foram ao restaurante La Mole comemorar os 102 anos do Niterói Esperanto Clube (NITEK). A direção do estabelecimento reservou o mezanino da loja do Plaza Shopping para o banquete esperantista.

Os festejos, ocorridos na última terça-feira, dia 28 de outubro, foram precedidos de um pronunciamento do presidente da instituição, o atleta Walter Fontes. Após calorosa salva de palmas, cantou-se a tradicional canção Parabéns pra Você, na língua internacional neutra. Aproveitando o ensejo, o dirigente homenageou os aniversariantes do mês.

Compareceram samideanos não só de Niterói, como de cidades próximas, como Rio de Janeiro e São Gonçalo. Um clima de emoção e fraternidade pairou no local.

O NITEK é a instituição esperantista mais antiga em atividade no Brasil. Pelo clube foram revelados inúmeros valorosos trabalhadores da causa iniciada por Lázaro Luís Zamenhof.

Sukcesa 3-a Kongreso en Ŝtato San-Paŭlo

Raporto de **Paulo Sérgio Viana**

Fotoj: Paulo S. Viana

Kun partopreno de 92 homoj el kvin brazilaj ŝtatoj, el 26 urboj, okazis en bonega etoso kaj densa programo la 3-a Kongreso de Esperanto en Ŝtato San-Paŭlo, inter la 10-a kaj 12-a de oktobro 2008, en la urbo Lorena. La temo de la kongreso estis: "Internacia Jaro de Lingvoj". Tri atentovekaj rubandoj informis pri la kongreso en oportunaj lokoj en la urbo, jam de dek tagoj antaŭ la malferma tago. Radio Cultura de Lorena kaj Radio Piratininga, en najbara urbo Guaratinguetá, po du fojoj intervjuis pri la evento kaj gazeto "Atos" raportis. Kulturdomo de Lorena vigle apogis per livero de la sidejo, noto en sia programa informilo, aparataro kaj oficistoj. Amaso da aŭtoritatuloj en la urbo ricevis skriban inviton kaj informojn. La Episkopa Domo senpage disponigis sufiĉe komfortan Komunan Loĝejon. La kongreson honore prezidis S-ro Milton Serra, pioniro de la movado en la urbo. Krom la organizantoj el Esperanto-Asocio de San-Paŭlo, sub la estrado de Prof-o Genildo M. Coelho, vigle kunlaboris la lokaj samideanoj: Alexandre Prado, Genésio Marcondes, José P. Bezerra, Marli Correia, Sonia Ferreira, Delza Andrade, João Nascimento, Walter Brandes, Paulo S. Viana.

La malferman ceremonion ĉeestis la reprezentanto de la Sekretario pri Kulturo, kiu salutis kaj donacis materialon pri la urbo al la organizantoj. Pri la temo de la kongreso festparoladis Prof-o José Passini, Prezidanto de Brazila Esperanto-Ligo, post kantado de la himnoj kaj salutoj. La malfermo brile finiĝis per pianludado kaj deklamado de Prof-o Olavo R. L. Ferreira, filo de aktiva Esperantistino en Lorena, kiu forpasis antaŭ kelkaj jaroj. Elizabeth Viana legis la Esperantajn tradukojn de la poemoj.

Dum la kongreso okazis la jenaj prelegoj: "Esprimoj por via sliparo" (Floriano Pessoa); "Kio estas fizioterapio: koncepto kaj historio" (Alexandre Prado); "Konkurintoj de Esperanto en la tempo-maŝino" (James Piton); "Lecionoj de la unua generacio de Esperanto" (Marcos Zlotovich); "Esperanto kaj etnaj lingvoj – kiel aldoni vortojn?" (Sylla Chaves); "Neŭrologiaj aspektoj de idealismo" (Floriano Pessoa Filho); "Influo de nacia kulturo kaj emocioj sur lernadon de fremdaj lingvoj" (Luiz G. Jardim); "Centjariĝo de la japana enmigrado" (Osmar Alves); "La ignorata Fundamento" (Geraldo Mattos); "Intelekta disvolviĝo de infanoj ĝis aĝo de tri jaroj laŭ Piaget" (Isis Piton); "Homa Voĉo laŭ muzika vidpunkto" (Alfredo Aragon); "Bazaj principoj de ĝardenkulturo" (Francisco Wechsler); "Alfabetumado" (Sylla Chaves). Dum la dua tago, matene kaj posttagmeze,

(Daŭrigota sur p. 20)

(Daŭrigo de la paĝo 19)

Jair Salles instruis per "Ekspresa Kurso". La lastan tagon de la kongreso oni okazigis viglan debaton kun partopreno de multaj ĉeestantoj pri la temo de la kongreso, sub kunordigo de la Prezidanto de EASP, Genildo M. Coelho. La vesperon de la meza kongresa tago, oni aŭskultis altnivelan violonan kaj gitaran ludadon kaj kantadon, fare de José Inácio, Ivan Guimarães kaj Pedro F. Silva.

Paralele al la oficiala programo, okazis rapidaj demonstroj de kalkulado per abako, fare de José Linck. Dum la kongreso funkciis Libroservo de EASP kaj de Eldonejo "Oportuno", kie oni lanĉis du librojn: "Geedza Kanzono", (rakontoj) de Machado de Assis kaj "Breno kaj Lilika" (infanlibreto), respektive traduko kaj originalaĵo de Paulo S. Viana. Amarílio Carvalho vendadis siajn Esperantoĉemizojn kaj Mirna Duarte intervjuis plurajn kongresanojn por sia radiprogramo "Parolu, mondo!"

Post la fermo oni vizitis la monumenton al Zamenhof en proksima placo, kaj tie oni fotis parton de la kongresanaro. Por la proksima kongreso en la Ŝtato San-Paŭlo, en 2009, sin proponis grupo el la urbo San-Karlo.

Amo, stranga amo

(Daŭrigo de la paĝo 5)

Ŝi ankoraŭ floras, ankoraŭ fluas en ŝia trunko la suko, kiu eble povus revigligi min, revivigi min por pliaj printempoj, por pliaj floroj, por ke mi plu fruktu... Sed mi jam putriĝas senmova, senforta kaj sen espero iam ĝermi. Estas necese akcepti ĉion. Ne estas malfacile akcepti. Fariĝi akceptata estas ĝenerale pli komplekse. Estis jaroj kaj jaroj da kunvivado. Ne, ne da kunvivado: da komplicado. Jes, ni ĉiam estis komplicoj unu de la alia. Estis necese akcepti. Sed, kiam mi pensis diri al ŝi, ke mi eĉ sentas min feliĉa pro ŝi, pro niaj infanoj, pro ŝia vizito, pro ĉio, ŝi stariĝis. Kun okuloj ŝvelintaj pro tiom da plorado, kun la floroj ankoraŭ ĉemane, ŝi milde rigardis min, mallevis la nigran vualon sur sian belan vizaĝon kaj per simpla gesto, metis la florojn sur mian tombon kaj foriris.

La sanktulo

Luís Fenando Veríssimo
Tradukis: James Rezende Piton
Campinas/SP

Jen rakonto pri pastro kaj aŭtobuso-ŝoforo, kiuj mortis kaj kune alvenis al la ĉielo.

Ĝi estis ĉielo de malnova anekdoto kaj do ĝi ankoraŭ havis grandan pordegon kaj, tute apude, giĉeton kie la kandidatoj al la eterna vivo prenis numerslipeton kaj atendis alvokon. La pastro prenis sian numeron, poste la ŝoforo, kaj la du sidiĝis flankealflanke sur nubo. Post nelonge aperis kapo de anĝelo tra la giĉeta fenestro kaj tiu vokis:

— Numero ducentmiliarddekkvara!

Tio estis la vico de la ŝoforo.

— Hej! — diris la pastro — mi alvenis antaŭe. Mi havas slipon kun la numero ducent miliardoj dek tri.

— Ducent miliardoj dek kvar! — ripetis la anĝelo.

La pastro ne akceptis. Kia malordo! Li petis la superrigardanton. La anĝelo ne ŝanceliĝis.

— Sidiĝu kaj atendu vian vicon.

— Sed nun estas mia vico! — protestis la pastro — Mi alvenis antaŭe. Oni preterlasis mian numeron.

Mi volas paroli al Sankta Petro.

— Li estas en kunsido.

Ne prosperis la argumentado de la pastro, liaj minacoj, lia identigilo, kio ajn. Li devis cedi la vicon al la ŝoforo, kiu estis akceptita de la anĝelo per rideto. Li rajtis eniri. Ne, ne necesis subskribi kion ajn. Ili havis lian vivhistorion en la komputilo. Kaj pli: Sankta Petro volis tuj renkonti lin por bonvenigo nome de la Ĉefo.

Kiam la ŝoforo eniris, la pastro volis klarigojn de la anĝelo.

— Mi kredis, ke Sankta Petro estas en kunsido.

La anĝelo eĉ ne respondis. Li fermis la giĉeton kaj pendigis tabulon: “En tagmanĝo”. Kaj li malaperis.

* * * * *

Du horojn poste, la anĝelo revenis kun dentpikilo ĉe la dentoj, levis la fenestran kradon kaj vokis kun duonoscedo:

— Ducent miliardoj dek tri!

La pastro prezentiĝis. La anĝelo malfermis malnovan slipujon kaj serĉis, serĉis vane. Li redonis la numeron al la pastro.

— Via slipo ankoraŭ ne venis ĉi-supren. Vi devos atendi.

— Kion?!

— Sidiĝu kaj atendu, mi petas.

La pastro furioziĝis, ŝiris parton de sia numerslipo per la dentoj, frapis sian frunton sur la giĉeton sed fine trankviliĝis kaj decidis kalkuli je la racio. Li pene ridetante vokis la anĝelon.

— Mia amiko...

— Nu kio do?

— Klarigu ion al mi. Mi, pastro, klerikulo, virtulo, servisto de la Sinjoro, alvenas en la ĉielon kaj estas tiamaniere akceptata.

Aliflanke, aŭtobusa ŝoforo, laikulo, ajnulo, certe pekulo, estas akceptata per sanktulaj honorigoj. Kiel oni povas klarigi tion?

— Rekompenco pro faritaj servoj.

—Ĉu li servis pli ol mi?!

(Daŭrigode la paĝo 26)

Dulingva alfabetumado per gvidata memlerno

Prof. Sylla Chaves

Laŭ prelego prezentita en Loreno la 11-an de oktobro 2008

HISTORIO DE TIU ĈI PROJEKTO

1. Ek de mia infanaĝo mi interesiĝas pri edukado. Estante nur dekdujara mi komencis instrui, helpate kaj puŝate de miaj instruistoj kaj eksinstruistoj. Sed tiu ĉi tereno por instruado estis unue fokusita en du momentoj. En la jaroj 1954-1956, kiam mi estis asistanto de profesoroj pri publikaj rilatoj, en Fondaĵo Getúlio Vargas kaj lernis pri la eblo, ke amaskomuniko transformu simplajn homojn en verajn civitanojn. Kaj poste en 1957-1960, en Unesko.

2. En Unesko mi laboris en la Departemento pri Informado, kiel fakulo pri la eduka uzado de amaskomunikiloj. Mi tie estis burokrato, kiu legas, ordigas kaj resumas tekstojn pri tiu temo. Mia ĉefa fokuso estis la uzo de amaskomunikiloj por la baza edukado de plenkreskuloj, ĉefe kombinitaj kun organizita ricevado kaj korespondado. Inter la plej sukcesaj tiaj projektoj, kelkaj inkluzivis alfabetumadon en foraj lokoj, atingeblaj per radio aŭ televido. La grupoj de ricevantoj ne havis veran instruiston, sed simplan lokan helpanton, kies trejnado estis multe pli simpla ol tiu de veraj instruistoj. Inter la ĉefaj projektoj helpataj de Unesko tiucele unu situis en Kolombio kaj alia en Kanado.

3. Kiel funkciulo de Unesko kaj post mia reveno al Brazilo, mi vizitis plurajn lokajn projektojn de baza edukado inkluzivanta alfabetumadon (organizitajn de la Ministerio pri Edukado kaj de la katolika Eklezio). Tiel mi estis en Norda Riogrando, Serĝipo kaj Espiritosanto. Mi ankaŭ partoprenis en komisionoj, celantaj la organizon de "telelernejoj".

4. Ekde 1954 mi neniam restis longe for de la profesora laboro en FGV. En la lastaj jardekoj tie, mi instruis en postgradaj kursoj pri administro de edukado, kaj tuŝis la problemon de analfabeteco kaj la eblon solvi ĝin per uzado de amaskomunikiloj.

5. En tiuj lastaj jardekoj, mi komencis ellabori materialon por uzado tiucele. Ĉar alfabetumado estas speciale malfacila parto de la tuta projekto, mi ĉefe fokusis ĝin. Kaj ne plu konsideris amaskomunikilojn esencaj. Anstataŭe, gravas ke estu organizitaj grupoj kun trejnitaj helpantoj – ĉefe en lokoj, kie mankas altnivelaj instruistoj.

6. En la ellaboro de tiu materialo, mi konsideris plej gravaj la jenajn politikajn-pedagogiajn principojn:

— 6.1. La "homa kapitalo" estas nepre necesa por la ekonomia progreso de ĉiu lando.

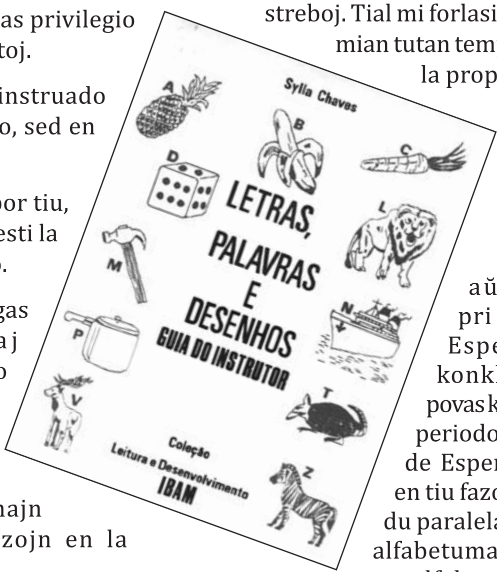
— 6.2. La "rajto al edukado" devas konsideri ne nur la avantaĝojn por la lando, sed ankaŭ la avantaĝojn por la lernanto.

— 6.3. Instruado ne estas privilegio de profesiaj instruistoj.

— 6.4. La graveco de instruado ne estas en la instruo, sed en la lerno.

— 6.5. La ĉefa premio por tiu, kiu lernas, ne devas esti la diplomo sed la lerno.

— 6.6. Sukceso motivigas serĉon de pliaj sukcesoj. Malsukceso senmotivigas kaj ofte bremsas lernadon.

Surbaze de tiuj principoj, mi kreis jenajn ŝtupojn kaj karakterizojn en la materialo:

— 6.7. Antaŭ-alfabetumo — sinsekvo de ludoj, kiuj aldonas amuzon al la lernado.

— 6.8. Folioj por korektado (uzendaj de la lernanto mem) — ili permesas nomi tiun fazon "gvidata memlerno".

— 6.9. Alfabetumo — agrabla (pro la intereso de la frazoj) kaj facila (pro la utiligo de jam lernitaj vortoj).

— 6.10. Facilaj legolibretoj — allogaj kaj utilaj, solidigantaj la alfabetumadon kaj kune nomataj "legado kaj disvolviĝo".

7. Mia tuta projekto ricevis moralan apogon de la Brazila Instituto de Municipa Disvolviĝo (IBAM), kun kiu mi kunlaboris dum mia tuta longa restado en FGV. En 1992, mi ĉeestis unujaran kurson de Escola Superior de Guerra, kaj prezentis disertaĵon titolitan "Alfabetumado de Plenkreskuloj — Proponoj por Ekvaciigo" (Alfabetização de Adultos — Propostas de Equacionamento). Ĝi estas trovebla en la bibliotekoj de ESG, IBAM kaj aliaj. Post 1992, mi gvidis kursetojn instruante kiel alfabetumi per tiu instru-materialo. Per tiu projekto diversaj plenkreskulkoj estis alfabetumitaj, inkluzive sub mia gvido, sed mi konsideris la rezultojn ne sufiĉe kontentigaj en la proporcio de miaj streboj. Tial mi forlasis la projekton por dediĉi mian tutan tempon al Esperanto. Kaj tial la proponita materialo ne estis kompletigita.

NUNAJ ŜANĜOJ EN LA ORIGINALA PROJEKTO

1. En Fortalezo, lastjulie, aŭskultante prelegon pri gepatra instruado de Esperanto al infanoj, mi konkludis, ke E-instruado, povas komenciĝi en la alfabetuma periodo. La propedeŭtika valoro de Esperanto povos utili ankaŭ en tiu fazo. Tamen necesos pretigi du paralelajn kolektojn — unu por alfabetumado portugallingve, alia por alfabetumado Esperante. Tiel naskiĝis la ideo pretigi programon por DULINGVA ALFABETUMADO.

2. La originala projekto celis ĉefe maljunajn analfabetojn, senkore preterlasataj de la ŝtataj projektoj, pro tio, ke ili ne plu kontribuas por la ekonomia riĉiĝo de la lando. Iom post iom ili mortus, kaj la landaj statistikoj pliboniĝus eĉ se nenion oni faras. Kaj mi nun direktas la rigardon al alia grupo viktima de ŝtata maljusto: MALRIĈAJ INFANOJ EN MALRIĈAJ REGIONOJ DE NIA LANDO, enmetitaj en plenplenajn lernejojn, sed ne lernantaj legi. Kial?

3. Same kiel mi NE seninteresiĝis pri amaskomunikiloj, kiuj tro malofte helpas, mi ankaŭ NE seninteresiĝis pri alfabetumado de maljunuloj, sed nun prioritatas la malriĉajn infanojn (kiuj ne havas komplementan hejman instruon) en malriĉaj regionoj (kie mankas kapablaj instruistoj kaj allogaj lernejoj, kiuj donus al ili iom pli ol komplementa manĝo). Rekonante mian malforton kaj la helpemon de esperantistoj, mi prenis trian decidon: igi tiun ĉi projekton PROJEKTO DE LA BRAZILA ESPERANTO-MOVADO. Tial mi unue kontaktis Lar Fabiano de Cristo, nun kontaktas vin, kaj poste kontaktos aliajn homojn, al kiuj ankaŭ interesas Brazilo, edukado kaj Esperanto.

MIA NUNA AGADO

Mi unue kontaktis Lar Fabiano de Cristo, kiu multe interesiĝas pri Esperanto, pri senprotektaj maljunuloj kaj pri malriĉaj infanoj, eĉ en la plej malriĉaj regionoj de nia lando. Ni fiksis rendevuon por pritrakti la temon post mia reveno el Loreno. Eble el ĝi rezultos esplorprojekto (aŭ esplorprojektoj) por testi miajn materialon kaj metodon.

De la kongresantoj en Loreno mi atendas elmontron de intereso kaj indikon de la helpo, kiun tiu ĉi projekto povas ricevi. En mia opinio, se la Esperanto-movado klare montros sian emon konkrete helpi konkretajn problemojn de nia lando, la eksteruloj ĉesos nomi nin utopiistoj. Mi dankas la permeson prezenti tiun temon en la kongreso, kaj ankaŭ dankos ĉiun ajn proponon por helpi tiujn ŝajne tro ambiciajn planojn.

KELKAJ ASPEKTOJ DE LA PROJEKTO

Estas nun konsulteblaj:

1. la teksto de tiu ĉi prelego;

2. la kolekto LETRAS, PALAVRAS E DESENHOS, enhavanta la jenon:

2.1. kartonoj por la konstruo de du skatoletoj;

2.2. kartonoj por la eltondo de la bezonataj literoj, silaboj, vortoj kaj desegnaĵoj;

2.3. alfabetumo nomata EU LEIO (mi legas);

2.4. gvidilo de la instruisto;

2.5. folioj por kontrolo de la didaktikaj ludoj;

3. teksto de la disertaĵo de la aŭtoro por ESG.

La ĉefaj aspektoj de la materialo, pri kiu mi vokas vian atenton estas:

1. Ĉar la projekto bezonas malmultekostan materialon, ĝi ne estas luksa. Tamen, kun la helpo de esperantistoj, ĝi certe povos esti pli bone ellaborata, kun novaj desegnaĵoj (pli belaj kaj, se eble, koloraj).

2. El la kvar ĉefaj alfabetoj de niaj okcidentaj lingvoj (inter ili la portugala kaj Esperanto), komence oni utiligas nur unu: majusklaj presliteroj. Tiel oni faciligas la unuajn paŝojn de la alfabetumado.

3. Kvankam la laboro estos preskaŭ ĉie farita grupe, la komenca evoluo estos individua. Ĉiu lernanto havas sian kolekton de antaŭ-alfabetumo kaj progresas laŭ siaj fortoj kaj sindediĉo. Nur la posta legado (prefere laŭtlegado) estos farata kune (sed ne ĥore).

4. Tuj post eklego devas esti konstanta legado. Tiucele devas esti serio da libroj – facilaj kaj allogaj, sed preparantaj la leganton por sia socia vivo. Ne sufiĉas, ke la kolekto amuzu. Ĝi ankaŭ devas gvidi la leganton al plena civitaneco: konscia ne nur pri siaj rajtoj, sed ankaŭ pri siaj devoj rilate al la kuncivitanoj, al la ekologia sistemo kaj al la mondo, kie ni kunvivas.

5. Aliaj metodoj prioritatas interparolon. Tiu ĉi prioritatas legadon. El konstanta interparolo malofte rezultas serioza legado. Kaj el konstanta legado de bone ellaboritaj libroj preskaŭ ĉiam rezultas, sen granda aldona peno, bona interparolo. Cetere, la legolibroj de ĉi tiu kolekto prezentos bonajn temojn por posta interparolo kaj diskutado.

6. La enmeto de Esperanto en la projekto postulas ellaboron de nova kolekto, sed ne ŝanĝon en ĝiaj bazaj gvidlinioj. Tamen necesas aldona prizorgo, se la lernanto ankoraŭ ne parolas Esperanton: ke tiu lernado ankaŭ okazu.

7. Resume, tiu ĉi metodo — se ĝi estas uzata plene – formos verajn dulingvanojn, kapablajn legi senpene en ambaŭ lingvoj. Kaj samtempe bonajn civitanojn de nia lando kaj de nia mondo.

Grabowski-terapio

Floriano Pessoa
Rio de Janeiro/RJ
septembro 2008

Vi deziras verki artikolon en Esperanto; vi prenas paperon, skribilon aŭ komputilon, metas apude vian novan PIV, nacilingvan vortaron, kaj eklaboras. Sed – mil diabloj! - post kelke da horoj da ŝvitado super la teksto, jen vi konstatas, ke ĝi estas nekontentiga: ideoj nebulaj, troa ripetado de vortoj, ŝablonaj esprimoj, ne internacia stilo.

Sperta esperantisto scias, ke, en tiaj krizoj, oni devas prokrasti la verkadon ĝis la inspiro reaperos, aŭ iu bezonata informo alvenos, kaj ĉio denove estos en ordo. Sed nematura uzanto de la lingvo eventuale inklinos pensi kaj diri, ke li baraktas kontraŭ denaska manko – ia nesufiĉa esprimkapablo de Esperanto.

Por konvinki tian naivulon pri la riĉeco de la internacia lingvo, mi invitas lin konatiĝi kun Antoni Grabowski, poeto kies verkoj klare impulsis la Esperantan Poezion al supera, neniam antaŭe atingita nivelo.

Grabowski, intima amiko de Zamenhof kaj la unua homo kiu parolis en Esperanto kun la aŭtoro de la lingvo, tradukis, por plenumi lastan peton de la Majstro, el la pola lingvo en Esperanton, la poemon “Sinjoro Tadeo”, de Adam Mickiewiccz..

La tradukon li faris fidele al la enhavo kaj ritmo de la originalo. Kaj por redoni ĉiujn nuancojn de tiu majstroverko, li devis streĉi ĝis maksimumo siajn fortojn kaj ĝislime uzi la flekseblecon kaj la plej rafinitajn esprim-rimedojn de Esperanto.

Ĉi-sube, mi prezentos kaj komentos ekzemplojn de la majstreco de Grabowski en “Sinjoro Tadeo”.

1- SANKTA VIRGIN’! VI GARDAS ĈENSTOĤOVON HELAN.

Al Grabowski Esperanto ŝuldas la simpligon kaj plibeligon de multaj vortoj havantaj la pezan finiĝon ulino. (Virgulino, karulino, kiuj fariĝas virgino karino), pli naturaj kaj internaciaj.

2- PER ĈI GLAVO LI ĴURIS, SUR ŜTUPO ALTARA, TRI POTENCULOJN PELI EL POLUJO KARA.

La uzado de ĉi anstataŭ tiu ĉi, tiel ofta hodiaŭ, estas plia kontribuo de Grabowski.

3-LA HAROJ NE EN BUKLOJ SED NODE-TORDITE.

La tradukinto tra la tuta poemo multe uzis adverbajn formojn ankaŭ en kunmetita formo.

4- EN KASTEL’ AS VESTIBLO, BONE KONSERVITA;

5- LI ANSTATAŬAS MASTRON, SE MASTRO ‘AS FORE.

La uzado de finiĝo de la helpverbo anstataŭ kompleta verba formo, kvankam tre kreiva, ne enradikiĝis en la praktika uzado de la lingvo.

6- TADEUŜ, GASTORAJTE KVANKAM LI JUNULO, SIDIS APUD FRAŬLINO, (a) ĈE PASTRO-MOSTULO.

(Daŭas sekvapaĝe)

En ĉi tiuj versoj, Grabowski uzas malpli oftan kunmetaĵon de la vorto moŝto unu el la malmultaj kontribuoj de la pola lingvo al la Esperanta vortaro.

7- ONKLO OFTE ĈI LOKON KAJ PORDON OKULIS.

Nuntempe la formo okulis (anstataŭ okulumis aŭ simila) ŝajnas al ni tute normala; sed Grabowski ĝin uzis jam en 1916 kiam ĉia novaĵo estis tuj kondamnita de ĝisostaj konservativuloj.

8- ANSTAT' LAKEOJ, POSTE SIDIS DU HUNDETOJ.

Kuraĝa forstreko de la finaĵo aŭ ĉe anstataŭ.

9- TION DIRANTE STRABIS LI AL FESTENANO, GASTO RUSA, SINJORO RIKOV, KAPITANO.

Trafa verbigo de adjektivo (strabi= deflanke rigardi ion).

10-ĴUS LI FINIS PAROLI: PEL'! ELLASAS KUNE.

PEL! KIEL KORD' LEPORO EN KAMPON FLANKIRIS.

HUNDOJ KAJ TUŜ'! FORPELIS DE L' ARBAR' JAM PECON

Eleganta, nekutima uzado de senfleksiaj interjekcioj imitantaj la ĉasistan lingvon. Pel'! = pelu! Postkuru! (voĉo al hundoj liberigataj de la kondukrimenoj).

Tuŝ'!= preskaŭ tuŝas, jam estas tre proksime.

11-DUONKAPRO NOMATIS MALJUNA NOBELO.

12-LAŬDATU JESU' KRISTO.

Nomatis= estis nomata: pionira uzado de participo.

Laŭdatu= estu laŭdata.

Espereble tiu nelonga flegado per Grabowski-terapio kontribuos al pli ĝusta kaj

justa aprezado de nia lingvo.

La sanktulo *(Daŭrigo de la paĝo 21)*

— Multe pli. Kiam vi predikis, la kreduloj endormiĝis kaj konkludis, ke religio estas tedaĵo. Ĉiam kiam tiu ŝoforo stiris laŭ kurbo, la pasaĝeroj preĝis al Dio kaj promesis, ke se ili postvivos, ili fariĝos pli virtaj. Laŭ via opinio, kiu laboris pli por ni?

La pastro konsentis, ke tiu estas la ŝoforo kaj li iris sidiĝi sur sian nubon, rezignacie. Se li tro insistus, li eble eĉ ne plu enirus la ĉielon.

(*) NT. kun danko al nia sindediĉa sudriogranda s-ano Georgo Vaske, pro la oferita originalo kun instigo al tradukado en la 25-a de Marto 1995. Fine mi plenumis tion antaŭ ol mi aŭ vi prezentiĝos antaŭ la "giĉeto"!...

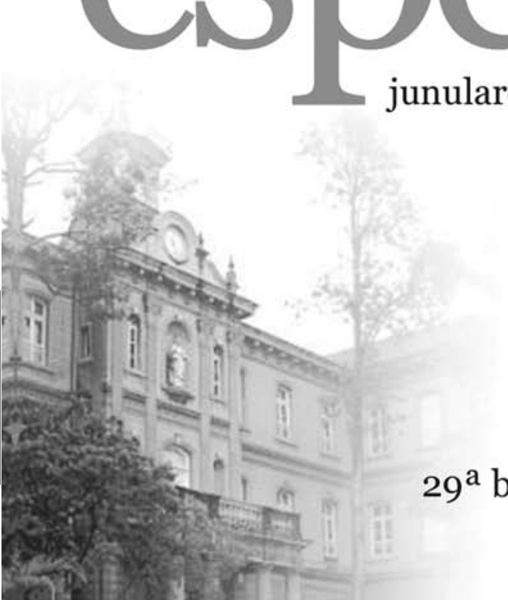

44a brazila kongreso de esperanto

junularo kaj esperanto: bazoj por la estonteco

12a ĝis 17a de Julio 2009

Juiz de Fora - Brazilo

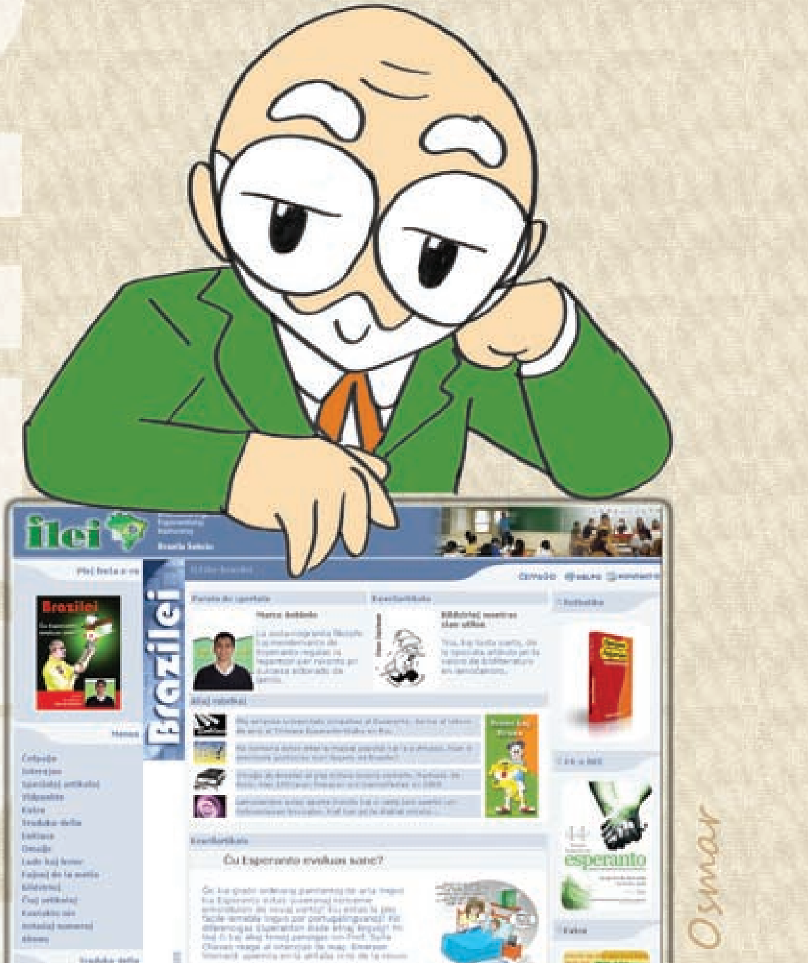
Aŭspicioj: Brazila Esperanto-Ligo

Organizado: KEA Associação Cultural de Esperanto

29ª brazila esperantista junulara kongreso

Informoj: http://44bke2009.blogspot.com

Brazilei

WWW.ILEIBR.ORG